

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1932.

Andra kammaren.

Nr 9.

Onsdagen den 27 januari.

Kl. 2.30 e. m.

§ 1.

Herr statsrådet *Jeppsson* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 42, angående godkännande av avtal mellan kronan och Stockholms stad om överlåtelse av visst område å Djurgården m. m.;

nr 45, angående anslag till statens kostnad för pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring m. m.;

nr 46, angående bidrag av statsmedel till pensioner åt överkonstapeln A. Rask och vaktmästaren N. Månsson; samt

nr 47, angående lån för utförande av vissa byggnadsarbeten vid frälsningsarméns alkoholistanstalt å Kurön.

Dessa propositioner bordlades.

§ 2.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande proposition, nr 41, med förslag till lag om kringföringshandel och tillfällighetsförsäljning m. m.

§ 3.

Vidare föredrogs var för sig de på kammarens bord liggande motionerna; och hänvisades därvid

till jordbruksutskottet motionerna:

nr 397 av herr *Olsson* i Mora m. fl.;

nr 398 av herr *Andersson* i Tungelsta m. fl.; och

nr 399 av herr *Olsson* i Golvvasta m. fl.; samt

till bevillningsutskottet motionen nr 400 av herrar *Uddenberg* och *Nilsson* i Örebro.

§ 4.

Härefter föredrogs vart för sig bankoutskottets utlåtanden:

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om gillande av den riksbanken meddelade befrielsen från skyldigheten att inlösa av banken utgivna sedlar med guld;

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av § 16 lagen den 30 maj 1873 (nr 31) om rikets mynt; och

nr 5, i anledning av väckt motion angående dyrtidstillägg åt den hos riksdagen tillfälligt anställda personalen.

Kammaren biföll vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Andra kammarens protokoll 1932. Nr 9.

§ 5.

Herr *Andersson* i Grimbo avlämnade en motion angående åtgärder för åstadkommande av likformighet i på olika orter gällande köttbesiktningstaxor.

Denna motion, som erhöll ordningsnumret 401, bordlades.

§ 6.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden:

nr 1, angående regleringen för budgetåret 1932/1933 av utgifterna under riksstatsens första huvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna; och

nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under sjätte huvudtiteln gjorda framställning om anslag till möbler samt arkivinredning m. m. för riksförsäkringsanstalten; samt

första lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning; och

nr 2, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag.

§ 8.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Västberg</i>	under 11 dagar fr. o. m. denna dag,
» <i>Wijkander</i>	» 6 » » den 28 jan.,
» <i>Andersson</i> i Prästbol	» 3 » » » 28 »
» <i>Nilsson</i> i Hörby	» 2 » » » 28 » och
» <i>Johansson</i> i Uppmälby	» 3 » » » 30 » .

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 2.40 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Torsdagen den 28 januari.

Kl. 4.30 e. m.

Förhandlingarna leddes vid detta sammanträde av herr andre vice talmannen.

§ 1.

Justerades de vid kammarens sammanträde den 22 innevarande januari förda protokollen.

§ 2.

Föredrogos var för sig de å kammarens bord liggande propositionerna; och hänvisades därvid

till jordbruksutskottet propositionen, nr 42, angående godkännande av avtal mellan kronan och Stockholms stad om överlåtelse av visst område å Djurgården m. m.;

till statsutskottet propositionen, nr 45, angående anslag till statens kostnad för pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring m. m.;

till bankoutskottet propositionen, nr 46, angående bidrag av statsmedel till pensioner åt överkonstapeln A. Rask och vaktmästaren N. Månsson; och

till statsutskottet propositionen, nr 47, angående lån för utförande av vissa byggnadsarbeten vid frälsningsarméns alkoholistanstalt å Kurön.

§ 3.

Herr *Anderssons* i Grimbo på kammarens bord liggande motion, nr 401, som nu föredrogs, remitterades till tillfälligt utskott.

§ 4.

Vidare föredrogos, men bordlades åter statsutskottets utlåtanden nr 1 och 11 samt första lagutskottets utlåtanden nr 1 och 2.

§ 5.

Ordet lämnades på begäran till herr **Sandström**, som yttrade: Herr andre *Interpellation.* vice talman! Under 1929 års riksdag väcktes i båda kamrarna lika lydande motioner, nr I: 61 och II: 223, med hemställan om att riksdagen ville för förseende av Gustavsviks örlogsdepås dockanläggning med tvenne lyftkranar bevilja ett extra reservationsanslag av 36,000 kronor. Motionen väcktes närmast med anledning därav, att marinförvaltningen i sin framställning till Kungl. Maj:t om anslag för år 1930 just upptagit ett dylikt anslag för berörda ändamål, vilket anslag dock icke av dåvarande departementschef upptagits i statsverkspropositionen.

Interpellation.

(Forts.)

I motiveringen till motionen framhölls, att enligt avtal mellan marinförvaltningen och det bolag, Mohögs mekaniska verkstad i Sundsvall, som arrenderar dockanläggningen, det årliga arrendet till staten skall utgå med 50 procent av dockningsavgifterna, sedan kostnaderna för lüenspumpningen frändragits, på grund varav statens inkomster av anläggningen ökas i samma mån som antalet dockningar stiger. Frånvaron av lyftkranar har emellertid vållat, att många fartyg ej kunnat anlita denna docka, utan måst för reparations erhållande gå till annan söderut belägen docka t. o. m. så långt som till Malmö och Köpenhamn, där erforderliga lyftanordningar finnas. Till följd härav hade de fått vidkännas mycken tidsspilla, och betydande arbeten, som annars kunnat utföras vid Gustavsvik, hade av samma anledning gått till utlandet. Om dockan sattes i stånd i enlighet med motionärernas förslag, skulle den kunna utföra alla förekommande reparationsarbeten å fartygen, varigenom en jämnare tillgång på arbete bereddes de anställda och arbetslösheten i orten minskades.

Gustavsvik vore nämligen den enda större docka på vårt lands ostkust, som stod under privat ledning. Dess lastkapacitet utgjorde c:a 8,000 tons. I regeln betjänade den handelsfartyg, men staten äger företrädesrätt för krigsfartyg vid förefallande behov, och vid mobilisering står den helt och hållet till statens förfogande. Vid en sådan situations inträdande hade staten själv stort behov av att dylika lyftkranar vore vid dockan installerade.

Enligt arrendekontraktet skall bolaget anskaffa och underhålla arbetsmaskiner och verktyg, men lyftkranar måste anses tillhöra anläggningen och betraktas som fast egendom. Driften vid Gustavsvik hade under de senaste åren icke varit ekonomiskt lönande, och om dockan icke sattes i stånd att emottaga även större båtar, funnes föga utsikter att för framtiden uppehålla driften. Staten finge i så fall dela förlusten med det arrenderande bolaget. Men om dockan färdigbyggdes genom anbringande av de lyftkranar, som motionärerna föreslagit, förefunnes goda utsikter för en vinstgivande drift. Den ökade inkomst, staten därigenom tillfördes av anläggningen, komme säkerligen att lämna en god ränta på det ifrågasatta kapitalutlägget.

Statsutskottet uttalade sig i sitt utlåtande nr 4 till 1929 års riksdag på följande sätt:

»Beträffande de motionsvis framställda yrkandena om anvisande av medel för utrustning av dockanläggningen vid Gustavsvik har utskottet, som i ärendet inhämtat närmare upplysningar, funnit det vara för statsverket ur ekonomisk synpunkt fördelaktigt att de av motionärerna och marinförvaltningen föreslagna lyftkranarna snarast anskaffas, varigenom ökade inkomster skulle tillföras nu ifrågavarande anslag. Kostnaderna för anskaffningen, 36,000 kronor, torde kunna inrymmas under förevarande anslag utan att slutsumman av det samma behöver ökas. Vid sådant förhållande synes något särskilt beslut av riksdagen icke behöva fattas rörande förevarande framställning.»

Med detta statsutskottets utlåtande voro motionärerna fullt tillfredsställda och ansågo sig på grund därav kunna förutsätta, att Gustavsviks docka nu med det snaraste skulle försättas i tidsenligt skick och kunna fylla det med densamma avsedda ändamålet. Emellertid ha ännu den dag som nu är inga lyftkranar blivit anskaffade till dockan, utan densamma är ännu i samma otillfredsställande skick som då ovannämnda motioner år 1929 väcktes. Alltjämt måste de större fartyg, som träffas av haveri på norrlandskusten, avgå söderut och numera vanligen till *utlandshamnar* för att få sina skador reparerade, varigenom arbetstillfällen för svenska arbetare gå förlorade och avsevärda penningsummor gå till utlandet, som i stället behövt och bort komma vårt land till godo. Och Gustavsviks dockanläggning är fortfarande samma dåliga affär för såväl staten som det arrenderande verkstadsbolaget som den alltid varit.

Huru är detta möjligt, då vårt mäktiga statsutskott och även svenska riks-

dagen, som utan debatt eller protest godtagit utskottsutlåtandet i denna fråga. *Interpellation.*
uttalat sig för, att föreslagna lyftkranar »snarast» skulle anskaffas? (Forts.)

Jag har för min del förfrågat mig hos dockarrendatorn, om ej marinförvaltningen låtit höra utav sig i kranfrågan. Jo, svarades det, marinförvaltningen hade underrättat verkstadsbolaget, att den hade penningar disponibla för anskaffning av ifrågavarande lyftkranar och vore villig att inmontera sådana, därest bolaget å sin sida vore villigt att betala ett årligt särskilt tilläggsarrende för dessa kranar av 3,000 kronor. Då bolaget svarade nekande på denna framställning, men förklarade sig berett att, om det kunde på planens realiserande inverka, betala en årlig avgift av 300 kronor, erhöles slutligt besked från marinförvaltningen, att ett sådant erbjudande icke kunde godtagas och att ärendet med anledning därav blivit avskrivet.

Jag måste finna detta marinförvaltningens handlingssätt synnerligen egendomligt och föga affärsmissigt. Varken i de år 1929 väckta motionerna eller i statsutskottets av riksdagen godkända utlåtande talas ett ord om, att dockarrendatorn skulle betala något särskilt arrende för de föreslagna lyftkranarna. Tvärtom utsåges i motionerna, varemot utskottet ej haft något att erinra, att staten måste anses erhålla full gottgörelse för nyanskaffningen genom den ökning av dockavgifterna, som därav skulle bliva en följd och varav ju staten tillkomme hälften. Samtidigt framhölls, att dockrörelsen ginge med förlust men att installerandet av lyftkranarna kunde beräknas förbättra resultatet av rörelsen. Under sådana förhållanden och då marinförvaltningen hade de nödiga penningmedlen disponibla för ändamålet, synes det mig uppenbart, att det varit väl förenligt med statens intresse, att anskaffningen och inmonteringen snarast möjligt ägt rum, helst som då tvenne lyftkranar funnos att köpa för en kostnad av inklusive monteringskostnad just de äskade kr. 36,000:—.

Nu har kostnaden för sådana kranar stigit, och tvenne kranar kunna ej längre anskaffas för nämnda belopp. Den arrenderande verkstaden har emellertid förklarat, att ändamålet med framställningen — dockningsmöjlighet för större fartyg upp till 8,000 tons — kan vinnas genom insättande av en enda större kran, vilken med inmontering kostar cirka kr. 30,000:—.

Då jag fortfarande anser det vara ett viktigt landsintresse, att Gustavsviks dockanläggning sättes i tidsenligt skick, tillåter jag mig härmed vördsamt till herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet rikta följande fråga:

»Är det herr statsrådets mening att vidtaga sådana åtgärder att den av statsutskottet i dess yttrande nr 4 vid 1929 års riksdag, som godkänts av riksdagen, tillstyrkta lyftkransanordningen vid Gustavsviks örlogsdepå snarast måtte komma till utförande?»

Denna anhållan bifölls.

§ 6.

Anmäldes och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om gillande av den riksbanken meddelade befrielsen från skyldigheten att inlösa av banken utgivna sedlar med guld; och

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av § 16 lagen den 30 maj 1873 (nr 31) om rikets mynt.

§ 7.

Till bordläggning anmäldes bevillningsutskottets betänkande, nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt till-

lämpning av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker ävensom en i ämnet väckt motion.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag.

§ 9.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Grapenson</i>	under 12 dagar fr. o. m. den 29 jan ,
» <i>Olsson i Mora</i>	» 5 » » 1 febr.,
» <i>Sandström</i>	» 5 » » 2 » och
» <i>Lindmark</i>	» 12 » » 31 jan.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.45 e.m.

In fidem
Per Cronvall.

Fredagen den 29 januari.

Kl. 4.30 e. m.

§ 1.

Föredrogs, men bordlades åter bevillningsutskottets betänkande nr 1.

§ 2.

Ordet lämnades härefter till herr **andre vice talmannen**, som yttrade: Herr talman! Jag ber att få föreslå, att på föredragningslistan för morgondagen måtte bland två gånger bordlagda ärenden uppföras först bevillningsutskottets betänkande nr 1, därefter statsutskottets utlåtande nr 1 och därefter statsutskottets utlåtande nr 11, samt övriga ärenden i den ordning, de förekomma på dagens föredragningslista.

Denna hemställan bifölls.

§ 3.

Till bordläggning anmäldes:

bevillningsutskottets betänkande, nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 17 maj 1923 (nr 113) om utgörande av en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor med flera lyxvaror; samt

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av väckt motion om utbyggnad och ändring av grunderna för lagen om försäkring för olycksfall i arbete; och

nr 2, i anledning av väckt motion angående revision av föreskrifterna om kommunal ansvarighet för de i lagen om allmän pensionsförsäkring stadgade grundavgifter.

§ 4.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr *Lindman* under 25 dagar fr. o. m. den 1 februari för deltagande i nedrustningskonferensen i Genève och

herr *Hermansson* under 4 dagar fr. o. m. den 30 januari.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.35 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Lördagen den 30 januari.

Kl. 3 e. m.

§ 1.

Upplästes följande till kammaren inkomna sjukintyg:

Att Borgm. G. A. Björkman, som lider av halsfluss, tills vidare är förhindrad att delta i riksdagsarbetet, intygar

Stockholm den 28 januari 1932.

Harald Werneman,
leg. läk.

Ledamoten av riksdagens andra kammare fru Agda Östlund är på grund av influensa oförmögen att delta i riksdagens arbete under ytterligare en veckas tid, vilket härmed intygas.

Stockholm den 29 januari 1932.

Ada Nilsson,
leg. läk.

§ 2.

Herr statsrådet *Larsson* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 54, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 4 § i lagen den 21 september 1915 om behörighet att utöva läkarkonsten;

nr 55, med förslag till lag om viktmärkning i vissa fall av gods som skall inlastas å fartyg;

nr 8, angående försäljning av vissa delar av kronoegendomen Kålshult nr 1 i Jönköpings län m. m.; och

nr 53, angående förlängd giltighetstid för avlöningsreglementet för tjänstemän vid domänverket m. m.

Dessa propositioner bordlades.

§ 3.

I enlighet med därom den 26 i denna månad fattat beslut skulle nu företagas val av tio ledamöter och tio suppleanter i vart och ett av de fem tillfälliga utskott, kammaren beslutit tillsätta; och anställdes först val av ledamöter i första tillfälliga utskottet.

Därvid avlämnades 106 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

- herr *Mogård*,
- » *Persson* i Grytterud,
- » *Mårtensson*,
- » *Lundström*,
- » *Mosesson*,
- » *Persson* i Tidaholm,
- » *Johansson* i Bro,
- » *Wittberg*,
- » *Hermansson* och
- » *Hammarlund*.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

§ 4.

Härefter företogs val av ledamöter i andra tillfälliga utskottet.

Därvid avlämnades 46 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

- herr *Weijne*,
- » *Schött*,
- » *Johnsson* i Norrahammar,
- » *Eurén*,
- » *Björling*,
- » *Karlsson* i Munkedal,
- » *Andersson* i Dunker,
- » *Nilsson* i Karlstad,
- » *Rosander* och
- » *Lundqvist* i Baggarbo.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

§ 5.

Vidare företogs val av ledamöter i tredje tillfälliga utskottet.

Därvid avlämnades 37 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

- herr *Källman*,
- » *Lundquist* i Rotebro,
- » *Andersson* i Malmö,
- » *Andersson* i Lindome,
- » *Selberg*,
- » *Wiklund* i Byske,
- » *Hultman*,

herr *Johansson* i Fårekulla,
» *Ström* och
» *Näslund*.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

§ 6.

Vid nu anställt val av ledamöter i fjärde tillfälliga utskottet avlämnades 33 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Lindberg*,
» *Nordkvist*,
fru *Nordgren*,
herr *Waldem*,
» *Sandberg*,
» *Ahl*,
» *Svensson* i Högsjöhult,
» *Olsson* i Österbo,
» *Ericsson* i Sörsjön och
» *Wittberg*.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

§ 7.

Härpå företogs val av ledamöter i femte tillfälliga utskottet.

Därvid avlämnades 26 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Hällgren*,
» *Eurén*,
» *Berg*,
» *Schött*,
» *Hilding*,
» *Lundbom*,
» *Gardell* i Stenstu,
» *Petersson* i Storgården,
» *Ekberg* och
» *Lundquist* i Rotebro.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

§ 8.

Anställdes val av suppleanter i första tillfälliga utskottet.

Därvid avlämnades 24 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Ekberg*,
» *Sandwall*,
» *Bergström* i Hälsingborg,
» *Grapenson*,
» *Björling*,

fru *Nordgren*,
 herr *Eriksson* i Toftered,
 » *Hollertz*,
 » *Berg* och
 » *Gardell* i Stenstu.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

§ 9.

Härefter företogs val av suppleanter i andra tillfälliga utskottet.

Därvid avlämnades 24 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Ström*,
 » *Olsson* i Österbo,
 » *Högström*,
 » *Nordkvist*,
 » *Wijkander*,
 » *Andersson* i Tungelsta,
 » *Eriksson* i Toftered,
 fröken *Wellin*,
 herr *Persson* i Tidaholm och
 » *Skoglund*.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

§ 10.

Vidare företogs val av suppleanter i tredje tillfälliga utskottet.

Därvid avlämnades 20 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Eklund*,
 » *Persson* i Grytterud,
 » *Andersson* i Falkenberg,
 » *Waldem*,
 » *Åqvist*,
 » *Hällgren*,
 » *Andersson* i Ovanmyra,
 » *Petersson* i Storgården,
 » *Ahl* och
 » *Hilding*.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

§ 11.

Vid nu anställt val av suppleanter i fjärde tillfälliga utskottet avlämnades 23 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Vougt*,
 » *Johansson* i Fårekulla,
 » *Höglund* i Stockholm,
 » *Lundqvist* i Baggårbo,

herr *Näslund*,
 » *Mogård*,
 » *Edberg*,
 » *Ljung*,
 » *Andersson* i Löbbo och
 » *Persson* i Falla.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

§ 12.

Slutligen anställdes val av suppleanter i femte tillfälliga utskottet.

Därvid avlämnades 22 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Mårtensson*,
 » *Lundström*,
 » *Hansson* i Trollhättan,
 » *Andersson* i Lindome,
 » *Selberg*,
 » *Norsell*,
 » *Andersson* i Dunker,
 » *Nilsson* i Karlstad,
 » *Andersson* i Tungelsta och
 » *Olsson* i Österbo.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

§ 13.

Justerades protokollsutdrag angående de i paragraferna 3—12 här ovan omnämnda valen.

§ 14.

Föredrogs, men bordlades åter bevillningsutskottets betänkande nr 2 samt andra lagutskottets utlåtanden nr 1 och 2.

§ 15.

Vidare föredrogs bevillningsutskottets betänkande, nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt tillämpning av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker ävensom en i ämnet väckt motion.

Utskottets hemställan bifölls.

Den av utskottet gjorda anmälan lades till handlingarna.

§ 16.

Till avgörande företogs statsutskottets utlåtande, nr 1, angående regleringen för budgetåret 1932/1933 av utgifterna under riksstatens första huvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna.

Punkten 1, angående förstärkning av anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning.

Ang. förstärkning av anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning.

Ang. förstärkning av anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning.
(Forts.)

I enlighet med vad Kungl. Maj:ts föreslagit i den till riksdagen avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1932/1933 hemställde utskottet, att riksdagen måtte till förstärkning av anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra anslag av 100,000 kronor.

Sedan punkten föredragits, yttrade:

Herr **Spångberg**: Herr talman! I enlighet med vår principiella uppfattning ha vi alltid från kommunistiskt håll yrkat avslag på denna huvudtitel, och det finnes ingen anledning att frångå detta i år heller.

De principiella skälen kanske vi få tillfälle att återkomma till, då republikmotionen behandlas, och jag skall därför icke sysselsätta mig med dem. Men när man nu sitter och väntar på att om några minuter från regeringshåll kommer att framläggas en proposition, som skall från de fattiga här i landet taga åtskilliga hundratusentals kronor, så förefaller det, att de sparsamhets-skäl, som alltid från borgerligt håll framföras, när det gäller anslag till de fattiga, i någon mån borde få göra sig gällande vid behandlingen utav ifrågavarande proposition och utskottsutlåtande. Det vore särskilt anledning därtill just nu, men i stället finner man här ett enhälligt utlåtande. Högern, bondeförbundet, de frisinnade och socialdemokraterna gå enigt hand i hand och tillstyrka det förslag, som regeringen här framlagt om anslag till kungahuset.

Tycka herrarna verkligen, att i en tid, då man talar om hur nödvändigt det är att spara, det kan vara rimligt med 1,712,000 kronor till kungahuset, eller att det i något avseende skulle stå i rimlig proportion till vad exempelvis andra arbetslösa — jag räknar närmast kungahuset till denna grupp — få i anslag; eller om det står i rimlig proportion till vad exempelvis de gamla pensionärerna i landet erhålla, när de få en pension sig tilldelad på ålderdomen, som uppgår till omkring 42 öre om dagen. 42 öre om dagen för den ena, 4,800 kronor om dagen för den andra! Jag frågar, om det i något avseende kan kallas för rimliga proportioner i ett samhälle, där det talas om demokrati.

Det borde ju vara onödigt fråga, var sparsamhetsskälen egentligen skulle få göra sig gällande. Det har ju gått så långt, att kungen själv, enligt vad herrarna inhämtat av statsverkspropositionen, ansett sig nödsakad meddela regeringen, att han icke önskade mottaga så stort belopp, som riksdagen varje år brukat vräka på kungahuset. Det gäller ju icke ett så stort belopp relativt sett, som kungen önskar avstå; det blir 1,712,000 kronor kvar, när de 50,000 kronor frändragits, som kungen själv anmält sig icke kunna mottaga. Jag anser, att denna hemställan ifrån kungen bör verka en smula genant åtminstone för de socialdemokrater, som här ha år efter år tillsammans med övriga borgerliga partier tillstyrkt detta högre anslag.

Herr talman! Jag förstår mycket väl, hur svårt det är under sådana förhållanden att vinna gehör för någon som helst sparsamhetssynpunkt i detta fall, men jag tillåter mig ändå att yrka avslag på ifrågavarande punkt.

Vidare anfördes ej. Herr talmannen gav propositioner först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på avslag å såväl berörda hemställan som Kungl. Maj:ts framställning i ämnet; och blev utskottets hemställan av kam-maren bifallen.

Punkterna 2—8.

Vad utskottet hemställt bifölls.

§ 17.

Härefter föredrogs statsutskottets utlåtande, nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under sjätte huvudtiteln gjorda framställning om anslag till möbler samt arkivinredning m. m. för riksförsäkringsanstalten; och blev utskottets däri gjorda hemställan av kammaren bifallen.

§ 18.

Första lagutskottets nu föredragna utlåtande, nr 1, i anledning av verkställd granskning av justiteombudsmannens ämbetsförvaltning lades till handlingarna.

§ 19.

Vid härpå skedd föredragning av första lagutskottets utlåtande, nr 2, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning yttrade:

Ang. militieombudsmannens ämbetsförvaltning.

Herr Olsson i Mellerud: Herr talman, mina herrar! Jag har i detta ärende intet annat yrkande än det, som utskottet kommit till, men det är en annan sak i detta sammanhang, som gör, att jag måste påkalla kammarens uppmärksamhet. Jag syftar på den tendens, som i senare tider kommit till synes, att liksom skapa fallgropar omkring M. O.-institutionen.

Så vitt jag av tillgängliga handlingar inhämtat, har riksdagen tillskapat M. O.-ämbetet för att vara ett kontrollorgan på det militära området. Man fästade vid detta kontrollorgan bl. a. den förhoppningen, att dit skulle den juridiskt oskolade militären kunna vända sig med sina klagomål och få desamma prövade. Formen och distinktionerna skulle icke bli de allt överskuggande faktorerna, utan militieombudsmannen skulle ur de oftast med enkelt vardagsspråk avgivna berättelserna om händelseförloppen liksom plocka fram kärnan i det material, som sålunda avgivits.

Jag tror, att i vad beror på M. O.-institutionen denna förhoppning också i allt väsentligt har infriats. I de fall, där klagomål på grund av olika skäl icke kunnat leda till någon M. O:s åtgärd, har den klagande nog emellanåt befunnit sig i en situation, där han haft att vänta ett åtal för falsk angivelse. Redan detta har varit för den klagande ett svårt handikap, och detta särskilt då man vet, att det för den underordnade är oftast synnerligen vanskligt att kunna åvägabringa ett tillfredsställande bevismaterial, när det gäller en förseelse eller ett övergrepp från överordnad. Emellertid har den klagande alltid i denna situation haft *någon* möjlighet att med det bevismaterial, som han kunnat förfoga över, söka styrka sina påståenden och sålunda kunna ge skäl för att hans anmälan har haft fog för sig, även om skälen kanske icke varit av den art, att de haft *full* bevisnings styrka.

Nu har man emellertid fått se tillämpas en annan metod, när det gäller att liksom manövrera ut en klagande. Man har åtalat, icke för falsk angivelse, då den åtalade skulle haft möjlighet, som sagt, att förebbringa det bevismaterial, som han förfogat över; utan man har plockat ut några uttryck ur klagoskriften, som man lätt och behändigt påstått vara smädliga mot överordnad, och med stöd av § 82 i strafflagen för krigsmakten har ju detta låtit sig göra. I de fall, där man fått krigsrätten med på en sådan tolkning, har det väntat ett allvarligt fängelsestraff för den klagande. Den ursprungliga klaganden har sålunda förflyttats över på de anklagades bänk men dessutom och dessvärre *berövats möjlighet att förebbringa bevisning för sina påståenden*. Han har inte haft någon rätt eller någon möjlighet att söka styrka sina påståenden eller bevisa, att han exempelvis i sina omdömen om överordnads handlingssätt haft fullt redliga

Ang. militie-
ombudsman-
nens ämbels-
förvaltning.

(Forts.)

avsikter. Om, såsom strafflagen för krigsmakten uttrycker saken, uttalandet är smädligt, föraktligt eller vanvördigt mot överordnad, så väntar som sagt fängelsestraff.

Jag vill erinra, att jag har ingen lust och ingen anledning att på något sätt taga självsvåld under armarna. Men jag har å andra sidan ytterligt svårt att stillatigande åse, att den, som anser sig förorättad, flyttas över på de anklagades bänk och där försättes i försvarslöst tillstånd, innan aktionen mot honom sättes i gång. Det är, synes det mig, under inga förhållanden hederligt att först låta — bildligt talat — bakbinda sin motståndare och sedan gå till anfall mot honom. En skalp, som erövrar med den metoden, för med all säkerhet ingen ära med sig.

Nu invänder man, att samma förhållande ju även i någon mån finnes i allmänna strafflagen. Detta påstående är knappast något försvar. Ett ont blir inte bättre, därför att man möjligen kan påvisa, att det förekommer i större utsträckning, än mången förmodat. För övrigt undrar jag om jämförelsen är riktig, om dessa förhållanden överhuvud äro fullt jämförbara. Jag förnekar, att så är fallet. Först och främst är det, som jag redan tidigare påpekat, ytterst svårt för en underordnad militär att förebriaga den bevisning, som han behöver för att kunna klara sitt fall inför militieombudsmannen och sålunda sätta M. O.-institutionen i gång. Orsakerna behöver jag här inte orda om. Det är framför allt hela det beroendeförhållande, som särskilt en underordnad militär står i. Jag kan nämna, att det förekommit fall, där ett redan ingivet vittnesintyg har återtagits under uppgift, att man befarade, att detsamma skulle kunna betraktas såsom »kritik mot förman». Detta begrepp, kritik mot förman, förekommer ju i strafflagen för krigsmakten och är därför inte precis att leka med. Dessutom ber jag att få erinra om, att militärpersoner till skillnad från civila dömas av krigsdomstol och dömas efter strafflagen för krigsmakten, vilket förhållande knappast är en förmån som man önskar sina vänner.

Mina reflexioner äro sålunda: ett systematiskt utnyttjande av denna rättgångsmetod öppnar, synes det mig, oanade möjligheter och ställer hela M. O.-institutionen på gungande grund. Vad riksdagen sålunda har skapat för att bl. a. tillvarata de underordnades rättsintressen hotar att smulas sönder och samman. Jag tror exempelvis inte, att menige man i allmänhet skall kunna skriva sina klagomål till M. O. på ett så kristallklart sätt, att han klarar sig förbi de blindskär, som ligga på vägen till M. O. — eller kanske rättare på vägen från M. O. Jag frågar: är det inte risk för att beväringssmannen, rekryten under sådana förhållanden kommer att befinna sig ungefär i samma situation och kommer att betrakta förhållandena ungefär på samma sätt som den lilla musen gör med ostbiten i rättfällan. Det är lätt att klara sig ditin till ostbiten — men att ta sig därifrån helskinnad, det är sannerligen värre.

Nu frågar man sig möjligen: vad skall man åstadkomma för botemedel för detta av mig påtalade missförhållande? Jag vet, att det har framskymtat en tanke om, att man skulle kunna skapa någon sorts *spärr* mot dylika straffåtal — jag använder uttrycket straffåtal. Jag är inte säker på att den vägen är framkombar. Jag tror knappast, att det på den vägen är möjligt att åstadkomma vad man åsyftar. Vi komma säkerligen inte undan att taga upp hela frågan om krigslagstiftningen och krigsdomstolarna till allvarlig prövning. Men då denna fråga i ett senare skede av riksdagen kommer upp till överläggning, skall jag icke nu upptaga densamma till diskussion. Vad jag syftar till med dessa ord, det är att fästa kammarens uppmärksamhet på angivna missförhållanden, och jag hoppas, att dessa mina observationer skola ge anledning till allvarlig eftertanke. Det synes mig, att det är ofrånkomligt åstadkomma åtgärder, som kunna skapa större rättssäkerhet på detta område.

Herr talman! Jag har intet yrkande.

Herr Christenson: Herr talman! Herr Olsson i Mellerud började sitt anförande med att förklara, att han inte hade någon erinran att göra mot det uttalande utskottet gjort i sitt betänkande, då utskottet anmält militieombudsmannens berättelse med tillkännagivande, att den granskning, utskottet företagit, icke föranlett någon anmärkning från utskottets sida. Emellertid gick ju herr Olsson i Mellerud sedan in på ett aktuellt rättsfall. Jag tycker nu för min del, att det inte är så lämpligt att här diskutera ett sådant, i synnerhet som det utslag, som han berörde eller syftade på, inte ännu, såvitt jag vet, vunnit laga kraft. För övrigt undrar jag, om han inte i sitt anförande sköt över målet. Han yttrade ju, att det inte är något hinder för en person att påtala vissa försummelser, som han förmenar, att en överordnad begått, men att, om man därför icke komma åt anmälarén, det finns möjlighet att i stället på en omväg få honom fast för smädligt yttrande. I anledning härav vill jag endast framhålla, att den som vill göra ett sådant påtalande, ju kan göra det utan att förena det med smädligt yttrande, som sedan kan föranleda beivrande och straff.

Ang. militieombudsmannens ämbetsförvaltning
(Forts.)

Vidare anfördes ej. Utlåtandet lades till handlingarna.

§ 20.

Herr talmannen tillkännagav, att förslag uppgjorts till fördelning av de motioner, som hänvisats till behandling av tillfälligt utskott; och var detta förslag, som nu upplästes, så lydande:

Förslag till fördelning av de inom andra kammaren väckta motioner, vilka blivit hänvisade till behandling av tillfälligt utskott.

Till behandling av första tillfälliga utskottet torde få överlämnas motioner av:

herr Karlsson i Vadstena, nr 76, angående skyldighet för skoldistrikt att för undervisning mottaga barn från andra distrikt;

herr Flyg m. fl., nr 311, angående statskyrkans avskaffande m. m.;

herr Karlsson i Munkedal m. fl., nr 313, angående viss ändring i sättet för länsstyrelsens handläggning av ärende rörande utseende av ordförande eller ledamot i kommunal styrelse eller nämnd;

herr Weijne, nr 319, angående brottslig ungdoms tillrättaförande i större utsträckning än för närvarande, utan insättning i uppfostringsanstalt;

herr Weijne, nr 320, angående en mera mångsidig yrkesutbildning m. m. vid skyddshem för vanartig ungdom;

herr Flyg, nr 396, angående de kungliga teatrarnas ekonomiska och konstnärliga verksamhet och skötsel m. m.

Till andra tillfälliga utskottet torde få överlämnas motioner av:

herr Lundquist i Rotebro m. fl., nr 314, angående vissa lättnader i avseende å hälsovårdsstadgans tillämpning för köpingar och municipalsamhällen;

herr Lövgren, nr 389, angående undanröjande av meddelat förbud mot framdragande av väg till ett hemman i Över-Luleå socken m. m.;

herr Grapenson m. fl., nr 390, angående ändrad ordning för handläggning av ärenden rörande renskötseln;

herr Andersson i Grimbo, nr 401, angående åtgärder för åstadkommande av likformighet i på olika orter gällande köttbesiktningstaxor.

Till tredje tillfälliga utskottet torde få överlämnas motioner av:

herr Lovén, nr 37, om rätt till fribiljetter å statens järnvägar för vissa förutvarande järnvägsbyggnadsarbetare;

herr *Olsson* i Mellerud, nr 310, angående tvångspensionering vid viss tidig ålder av motorförare i yrkesmässig trafik;

herr andre vice talmannen *Bengtsson m. fl.*, nr 312, angående skärpning av gällande bestämmelser rörande motorförarens förhållande till bruket av starka drycker;

herr *Lundquist* i Rotebro, nr 315, angående reglering av förhållandet mellan automobiltrafiken å ena sidan samt övriga kommunikationsföretag å den andra;

herr *Leffler*, nr 316, angående reglering av förhållandet mellan järnvägs- och automobiltrafiken;

herr *Edberg m. fl.*, nr 317, angående införande av vedeldning i lämplig och möjlig utsträckning;

herrar *Hage* och *Lövgren*, nr 376, angående sänkning av järnvägsfrakterna för vedbränsle och träkol m. m.;

herr *Selberg m. fl.*, nr 388, angående åtgärder för ökad användning av inhemskt bränsle;

herr *Eriksson* i Stockholm, nr 392, angående viss ekonomisk samverkan mellan järnvägsföretagen i riket.

Till fjärde tillfälliga utskottet torde få överlämnas motioner av:

herr *Jönsson* i Fridhill *m. fl.*, nr 6, om beredande av lån ur kyrkofonden åt arrendatorer av prästerskapets lönebställen;

herr *Andersson* i Stockholm *m. fl.*, nr 29, angående förhandlingsordning för i statens tjänst anställda befattningshavare;

herr *Johansson* i Bro, nr 64, angående förbilligande på landsbygden av elektrisk energi från statens kraftverk;

herr *Hansson* i Stockholm *m. fl.*, nr 98, angående arbetsförhållandena inom det husliga arbetet;

herr *Hansson* i Stockholm *m. fl.*, nr 99, angående ett bättre ordnande av utbildningsmöjligheterna för husligt arbete;

herr *Magnusson* i Skövde *m. fl.*, nr 140, angående åtgärder till förebyggande av att hårt betungade jordbrukare nödgas på grund av utsökning för gäld frånträda innehavda jordbruk;

herr *Bäcklund m. fl.*, nr 395, angående understöd av lotterimedel åt mindre bemedlade bland jordbruksbefolkningen.

Till femte tillfälliga utskottet torde få överlämnas motioner av:

herr *Ström m. fl.*, nr 101, angående åtgärder för ökning av exportindustriens avsättningsmöjligheter och konkurrenskraft m. m.;

herr *Järte m. fl.*, nr 120, om beredande av möjlighet att i stad å bankinrättning överlåta uppborren av kronoskatten;

herr *Leffler m. fl.*, nr 146, angående skyldighet att å för försäljning till riket införda varor i vissa fall anbringa tydlig ursprungsbezeichnung eller särskilt importmärke;

herr *Hilding m. fl.*, nr 268, angående utsträckning av preskriptionstiden för resterande kronoutskylder;

herr *Hansson* i Stockholm *m. fl.*, nr 318, angående förhindrande av tillkomsten av väpnade privata sammanslutningar;

herrar *Wikström* och *Sandberg*, nr 391, angående viss ändring i restindrivningsförordningen;

herr *Weibull*, nr 394, angående åtgärder, åsyftande att Aktiebolaget Vin- och spritcentralen samt Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet må i sina tillverkningar i största möjliga utsträckning gynna inhemsk produktion.

Förslaget blev av kammaren godkänt.

§ 21.

Anmäldes och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 15, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt tillämpning av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker.

På förslag av herr talmannen beslöt kammaren nu att avbryta förhandlingarna till kl. 4.30 e. m. för att då mottaga väntade Kungl. Maj:ts propositioner.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.19 e. m.

På utsatt tid återkommo herr talmannen och kammarens ledamöter till kammarens samlingsrum.

§ 22.

Herr statsrådet *Hamrin* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:
nr 59, med förslag till förordning med tillägg till gällande tulltaxa;
nr 60, med förslag till förordning om skatt å kaffe; och
nr 61, med förslag till förordning om accis å silke.

Dessa propositioner blevo på begäran omedelbart hänvisade till bevillningsutskottet.

§ 23.

Herr *Brännberg* avlämnade en av honom *m. fl.* undertecknad motion, nr 402, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 59, med förslag till förordning med tillägg till gällande tulltaxa.

Ifrågavarande motion blev på begäran genast remitterad till bevillningsutskottet.

§ 24.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.35 e. m. för att åter sammanträda kl. 10 e. m., då enligt utfärdat anslag detta plenum komme att fortsättas.

In fidem
Per Cronvall.

Lördagen den 30 januari.

Kl. 10 e. m.

Fortsattes det på middagen började sammanträdet.

§ 1.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden:

nr 3, angående regleringen för budgetåret 1932/1933 av utgifterna under riksstatens tredje huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet; och nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om reglering av kursförluster för vissa diplomatiska tjänstemän m. m.;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning med tillägg till gällande tulltaxa ävensom vissa motioner rörande tullbevillningen;

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om accis å silke; och

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om skatt å kaffe; samt

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 3, i anledning av väckt motion angående vissa ändringar i lagen om fattigvården;

nr 4, i anledning av väckt motion angående vissa ändringar i lagen om samhällets barnavård; och

nr 5, i anledning av väckt motion om ändring i fattigvårdslagens bestämmelser rörande hemortsrätt.

§ 2.

Ordet lämnades härefter till herr **förste vice talmannen**, som yttrade: Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att kammaren måtte besluta, att bland utskottsutlåtanden, som blivit i dag för första gången bordlagda, skola på morgondagens föredragningslista främst uppföras bevillningsutskottets betänkanden nr 3, 4 och 5 i nu nämnd ordning.

Denna hemställan bifölls.

§ 3.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Andersson</i> i Ovanmyra	under	6 dagar	fr. o. m. den	1 febr.,
» <i>Olsson</i> i Blädinge	»	8	»	» 2 »
» <i>Johanson</i> i Hallagården	»	5	»	» 2 »
» <i>Ryberg</i>	»	5	»	» 2 »
» <i>Johnsson</i> i Norrahammar	»	5	»	» 1 »
» <i>Eriksson</i> i Toftered	»	8	»	» 3 »

herr *Vougt* för deltagande i nedrustningskonferensen i Genève under en månad fr. o. m. den 31 jan.,

herr *Hansson* i Stockholm under 25 dagar fr. o. m. den 1 febr. för samma ändamål,

herr andre vice talmannen *Bengtsson* under 3 dagar fr. o. m. den 3 febr. och herr *Johansson* i Brånalt under 7 dagar fr. o. m. den 1 febr.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 10.5 e. m.

In fidem
Per Cronvall.
